

Ordlista

2013-05-09, rev 2013-09-27

Benämning

Beskrivning

A

Alkoholresistent skum	Ett vanligt filmbildande skum löses upp av en alkohol eller andra polära vätskor. Skummet bryts ner på mycket kort tid och all släckeffekt försvinner. För att förhindra detta kompletteras alkoholbeständiga skumvätskor med en polysackarid. Det är en stor molekyl som lägger sig som ett skikt mellan fluorfilmen och den brännbara vätskan och fungerar som en barriär som förhindrar att skummet bryts ner och blandas med det brännbara ämnet.
Andningsapparat	Andningsskyddsutrustning av syrgas- eller trycklufttyp.
Andningsmask	Mask att koppla till andningsskyddsutrustning.
Assuransspruta	Pyttsspruta, olika storlekar, som från början lanserades av brandstodsbolagen (försäkringsbolagen).
Avbröstbar stege	Tyngre flerdelad stege i trä, metall eller kombinationer av dessa material som på manuellt och mekanisk väg kan plockas av brandbil och med hjälp av stora hjul rullas mot brandstället och resas mot vägg, tak eller liknande. Arbets höjd vanligen 20, 22, 24 och 25 m.

B

Bakmonterad pump	Brandpump som monteras baktill på fordonet och är oftast driven via bilmotorns kardansystem.
BAS-bil	Släck-/räddningsbil som tillverkas enligt standardkoncept från SRV. Finns i typerna BAS 1 - släck-/räddningsbil med 3000 l vatten och 400 l skum samt pump 3000 l/m, BAS 2 - en mindre BAS 1 med 1000 l vatten och 100 l skum samt pump 1200 l/m, BAS 3 - är allhjuldriven BAS 1, BAS 4 - en BAS 1 med upp till 6000 l vatten och BAS 5/BAS 5a - som har totalvikt 3500 kg eller mindre. Kallas också Offensiv enhet.
Befälsbil	Utryckningsfordon för yttre befäl, brand/räddningschef etc.
Belagd slang	Textilslang som på insidan är belagd med gummi eller gummiliknande material. Sådana slangar blir inte genomfuktiga.
Bilmotorspruta	Brandbil som är utrustad med fast monterad brandpump. Bilen har oftast även vattentank samt ibland särskild tank för skum- och/eller lättvattenvätska.
Blixtljus	Utryckningslykta med urladdningslampa för att ge ett blinkande/blixtrande sken. Fanns inte då röda utryckningslykter användes.
Bogserbar stege	Mekanisk utskjutstege som är placerad på hjulförsett underrede och som bogseras efter fordon. Kan även transporteras på lastväxlarflak.
Brandbåt	Motorbåt som är försedd med brandpump och fasta vattenkanoner. Kan ha särskild tank för skumvätska och har då kombinerade skum- och vattenkanoner. Större, moderna brandbåtar kan ha hävare samt särskilt ledningsrum ombord. Kallas ibland flodspruta efter utländsk förebild.
Brandpost	Armatyr på allmänt eller enskilt vattenledningsnät till vilken brandposthuvud kopplas (se brandposthuvud nedan). Är i Sverige normalt nedsänkt under markytan och försedd med avstängsventil och skyddslock. Kompletteras med skylt på vägg eller stolpe för lägesbeskrivning (under exempelvis snötäcke). På senare tid har även brandposter av pelartyp placerats i vissa kommuner. Dessa finns i områden där risken för påkörning är liten. En variant av brandposten sitter på vägg och har direktkopplad centrumrulle med brandslang och munstycke. Sådan förekommer inomhus i garage, köpcentra, vårdanläggningar, varulager och motsvarande.
Brandposthuvud	Ventilförsett rör (en eller två kopplingar) som ansluts till nedgrävd brandpost och i vilket sugslang till motorspruta, släckbil etc kan kopplas. Brandslang med strålrör kan kopplas direkt till brandposthuvud men man får då inte det vattentryck man normalt eftersträvar.
Brandpostnyckel	Nyckel som kan stickas ned till nedgrävd brandpost för att öppna/stänga brandpostventilen.

Brandsegel	Större presenning/textilväv som hängs upp över föremål/byggnad vid risk för brandsmita och som konstant begjutes med vatten eller skum från strålrör. Ska ej förväxlas med språngsegel (sök detta ord).
Brandvörn	Frivillig organisation av brandmän som inte har inställelsekrav och som bara får ersättning för den tid man arbetar på en brand- eller räddningsplats. Utrustning och fordon liksom utbildning ombesörjs normalt av kommunen där man är verksam och har avtal med. Brand-/räddningsvörn kan vara kommunalt men detta är ovanligt. Organisationsformen finns i många varianter och kan skilja sig starkt från kommun till kommun. Senare benämning är Räddningsvörn.
Brandyxa	Särskilt framtagen yxa för brandförsvaret. Mindre yxa bars förr i brandbältet medan större yxor fanns/finns i materielfack på brandbil.
C	
CCIR-system	Särskilt radiosignalsystem som används för att kommunisera larm och andra ärenden. När larm skickas till station eller fordon läggs signalen så att kommunikationsradion på ett enskilt fordon, grupp av fordon eller station öppnas och muntligt öppet eller krypterat samtal kan genomföras.
Containerbil	Brandbil som är utrustad med lastväxlare- eller liftdumperanordning och därmed kan hantera olika typer av containrar. Containrarna kan vara speciellt utrustade för vatten- och skumvätsketransport, för insatser vid kemolyckor eller andra miljöpåverkande olyckor. En container kan användas för yttre ledning på skadeplats, vara lastad med slang för skogsbrandsläckning eller storskaliga insatser i oljehamnar, petrokemiska industrier etc.
D	
Deltidskår	Brand-/räddningskår som är baserad på deltidsanställd personal. Sådan personal bor i hemmet under tjänstgöringsperioden och får normalt ta sig till stationen vid larm. Deltidspersonal har sin huvudsakliga inkomst från annan arbetsgivare. Verksamheten kallas också för RiB (räddningsman i beredskap). En variant är att befälet har egen utryckningsbil som tas med hem. På så vis kan befälet köra direkt till olycksplatsen och hinna bilda sig en uppfattning om olyckan och därmed kunna stoppa vidare utryckning eller kalla på förstärkning direkt.
Depåbil	Medelstor eller stor lastbil med skåp som innehåller förråd av andningsapparater, torra kläder, rastutrymme med utspisningsmöjligheter, mindre verkstad för enklare reparationer av materiel etc.
Dimrör	Ett extra långt strålrör med munstycke som skapar en vattendimma och som kan användas där risken för vattenskador annars är stor.
Diodljus	Moderna utryckningsljus som tar liten plats, kan placeras på många ställen på utryckningsfordonet och som kan "programmeras" så att förutbestämda ljusbilder/rörelser skapas.
Djurambulans	Fordon för transport av skadade djur. Finns i olika utföranden och storlekar, beroende på om vård skall kunna lämnas på olycksplatsen eller om fordonet enbart skall transportera till närmaste djursjukhus. Var från början ofta en begagnad vanlig ambulans som kunde transportera djur upp till en hunds storlek.
Djurtransportbil	Större djurambulans. I övrigt se under Djurambulans.
Djurtransportkärra	Kärra med djurbox för transport av djur upp till hästs storlek och som drogs efter en brandbil. Från början användes den också för transport av döda djur.
Dragbil	Lastbil med kort axelavstånd och vändplatta för påhängsvagn. Alternativ till containerbil. Påhängsvagnen kan ha vatten/skumtankar, räddningsutrustning eller miljöskyddsutrustning.
Dykarbil	Särskilt inrett fordon för transport av vatten- och kemdykare och som används som dykdepå på skadeplatsen. Vissa dykbilar transporterar inte dykarna utan dessa åker i ordinarie släck-/räddningsbil.
E	
Ejektorrör	Anordning på motorsprutas/bilmotorsprutas avgasrör som kopplas till pumpens sugledning för att initialt skapa understryck så att uppfordringen av vatten förenklas.

Elektrisk sirén	Utryckningssirén som består av två eller fyra elektriska signalhorn (starktonshorn) stämnda i olika ljudnivåer. Ersattes senare av kompressorsiréer. En variant är den så kallade vargtjuttssiréen, se under detta namn.
Elektronisk sirén	Kallas också högtalarsirén då den bygger på en högtalare som tillförs signaler på elektronisk väg från en ljudgenerator. Denna kan programmeras så att olika läten skapas. Vanligast är tvåtonssignalen som härmar kompressorsiréens ljud och som kan kompletteras under uttryckning med en så kallad YELP-funktion. Denna funktion motsvarar ungefär vargtjutsiréens och uppstår när föraren aktiverar det ordinarie signalhornet via ratten. Ljudet är tidsbegränsat och skall bara ses som en förstärkning i korsningar eller liknande.
F	
Fast ljus	Innan det blåa utryckningsljuset infördes i Sverige skulle utryckningsljuset visa rött fast sken framåt. Från ca 1960 fick det fasta skenet kompletteras med roterande rött sken.
Frontpump	Brandpump som monteras fast i brandbilens front och som oftast drivs direkt från bilmotorn till pumpens axel.
Förgreningsrör	Skarvkoppling som förbinder en grov slang med två grova och oftast två smala slangar och är försedd med avstängningsventiler för de olika uttagen.
Förställare	Främre ledbar, enaxlig del på en bogserbar stege, till vilken hästen/arna kopplas och kusken sitter på. När stegen skall resas kopplas den ifrån förställaren.
G	
Grovslang	Brandslang med 76 mm öppning. Tidigare kallad 3 tumsslang. Används som matarslang mellan brandpost och brandpump men också mellan brandpumpar vid längre sträckor eller som matarslang till grenrör. I dag finns även 51 mm (2") och 63 mm (2½") slang med samma kopplingstyp. De används som manöverslangar.
H	
Hakstege	Stege i trä och senare aluminium med en ca 40 cm lång hake längst upp i rät vinkel mot stegen och försedd med hullingar och krok. Användes för "fasadklättring" då stegens hake drevs in genom fönster eller annan nisch och hängdes över kanten. Därefter klättrade man upp med en ny hakstege och drev in dennes hake på motsvarande vis. Denna metod har senare förbjudits på grund av olycksrisken. Hakstege användes också av vattendykare att hänga över kajkant.
Handkraftspruta	Spruta med pump som pumpas för hand med hävarmar och tvärstockar vid vilka stort manskap kan arbeta. Äldre sprutor har anslutet kar i vilket vatten fylls på med ämbar. Senare sprutor har särskilt inbyggt eller separat sugverk för att vatten via slang skall kunna sugas upp till pumpen.
Heltidskår	Brandkår med personal som är yrkesbrandmän med beredskap på brandstationen.
Hjälm	Anordning för att skydda huvudet. Tillverkades tidigt av läder med mässingsbeslag, senare av "krigstidsmaterial" och därefter i stål eller aluminium. Ersattes av hjälmar i glasfiberplast eller annat fibermaterial.
Hydraulaggregat	Motordriven hydraulpump med manöverutrustning och kopplingar för en eller flera verktyg via särskild hydraulslang.
Hydrauliskt driven pump	Brandpump som drivs av hydraulmotor i stället för via förbränningsmotors kardan- eller vevaxel.
Hydraulpump	El- eller förbränningsmotordriven pump som alstrar högt tryck på hydraulvätska för att driva hydraulcylindrar eller verktyg.
Hävare	Två- eller tredelad bomsats med korg/plattform i övre delen och monterat vridstativ i den nedre delen samt monterad på lastbilschassi. Bomsatsen höjs och sänks med hjälp av hydraulcylindrar och, på vissa varianter, linor. Ersätter eller kompletterar maskinstegen. En variant är teleskophävaren vars sektioner är monterade teleskopiskt i varandra. Teleskophävaren har oftast ett stegpaket monterat på sidan som vid behov kan användas för evakuering. Korgen/plattformen har oftast vatten/skumkanon. Hävare kallades tidigare för lift eller snorkel.
Högtrycksslang	Stålspiral- eller vävarmerad gummislang som används för höga vattentryck. Är placerade på rullar/spindlar i släckbilen för snabbt ingripande.

I

Injektorrör Anordning som medger ställbar införing av skumvätska i brandslang för skumgivning.

J

Jordningsdon Utrustning för att jorda järnvägars normalt strömförande ledningar. Utrustningen används normalt av järnvägsföretagens service/underhållspersonal men har på senare år även placerats på utryckningsfordon som används vid olyckor i järnvägs miljön. Består av en stång med vilken man kan haka fast en wire i kontaktledningen sedan den först kopplats i järnvägsrälsen, som skydd om ström oavsiktligt kopplas på under pågående räddningsarbete.

K

Kask Annan benämning på lädertillverkad brandhjälm.

Katastrofbuss Fordon för insättning vid större händelser såsom tåg- och flygolycka, miljöolycka, större bränder med många skadade, farliga ämnen etc. Kan innehålla mindre ledningscentral, taktikutrymme etc. men också specifik utrustning för större olyckor. Inte så vanlig nuförtiden eftersom det finns olika specialfordon i organisationerna för de flesta olyckstyper.

Kemdykare Vanligtvis rökdykare med kompetens att hantera kemikalier av olika slag. Bär olika former av skyddskläder, beroende på arten av händelse, samt andningsutrustning.

Kemskyddsbil Transportbil för utrustning att användas vid kemolyckor. Olika former av skyddskläder, extra andningsutrustning, mätapparater etc.

Kikventil, kikkran Typ av avstängningsventil på brandpump, grenrör, brandposthuvud etc. Ersätts numera av kulventiler vilka öppnar och stänger snabbare. Är dock bättre på att justera vattenflödet genom ventilen än kulventilen.

Klippverktyg Utrustning, vanligtvis hydrauldriven, för att klippa upp karosseriplåt i bilar och järnvägsfordon men också för forcering av dörrar och portar i stål.

Kolsyregasspruta Hästdragen brandvagn med pumputrustning som drevs med kolsyregas. Kom till som snabbsläkningsredskap där ångsprutans långa insatstid innebar problem. Vagnen hade vattentank, strålrör och slang samt en eller flera kolsyregasbehållare. Enklare stegar medföljde oftast.

Kolsyregasstege Större utskjutstege som var monterad med vridstativ i hästdragen anpassad vagn eller på motordrivna fordon. Resning, vridning och ut/inskjutning av stegsatsen skedde manuellt eller drevs med kolsyregas via en eller flera kolsyregasbehållare och manöverarmatur.

Kommunikationsradio Radioutrustning för kommunikation mellan larmcentral och utryckningsfordon och mellan utryckningsfordon samt mellan larmcentral/fordon och bärbara enheter. Ursprungligen lågfrekvent simplexutrustning, senare duplexutrustning på högre frekvenser. Den tidigaste utrustningen var försedd med vanlig telefonlur medan senare utrustning hade handmikrofon.

Kompressorsirén Två eller flera horn med membran som sätts i svängning med hjälp av tryckluft från eldriven kompressor. Hornen arbetar tvåstämmigt i Sverige men har utomlands funnits i fyrstämmigt variant. Andra varianter har förekommit i Sverige men principen är alltid att den skall avge en hög och en låg tonstöt inom angivna frekvensområden.

Kugghjulpump Brandpump där två mot varandra roterande kugghjul pressar fram vattnet till ett högre tryck än vad vattnet har som sugas in i pumpen.

Kulventil Snabbavstängningsventil som ersätter kikventilen på de flesta områden. Är sämre på att justera vattenflödet genom ventilen än kikventilen.

L

Larmrock Skyddsrock speciellt anpassad för brandpersonal, vad gäller väta, värme, ventilation och slittålighet. Har oftast partier av reflekterande material för synbarhet i mörker och regn. Moderna larmrockar har kapuschong.

Larmställ Består av larmrock och skyddsbyxor eller hel overall.

Larmstövlar Specialtillverkade stövlar för brandpersonal. Har tramp- och tåskydd, ventilerande innermaterial etc. Utvändigt är materialet tätt och tåligt mot olika vätskor.

Ledningsbil/fordon	Personbil eller minibuss/skåpbil för yttre befäl, räddningschef i beredskap etc. Innehåller kartmateriel, handböcker, pärmar med information om särskilda objekt etc. Moderna fordon har mobiltelefon, datorutrustning, GPS, utbyggd kommunikationsutrustning.
Lift	Annat namn på hävare.
Livlina	Linan fanns förr på rulle som varje brandman bar som personlig skyddsutrustning. Ännu tidigare var livlinan flätad till en stor krans som bars diagonalt över axlarna.
Ljusbåge	Kallas ibland ljusramp och vise versa. Är egentligen en metallbåge som spändes över taket på mindre utryckningsfordon och på vilken de roterande utryckningsljusen monterades för att man skulle slippa ta upp skruvhål i biltaket.
Ljusramp	Se också ljusbåge. Ljusrampen är egentligen en lång ljuslåda i vilken roterande, blinkande och blixtrande utryckningsljus sitter placerade. Kåpens färg är blå och alla ljus som sitter innanför visar vitt sken. Kan kompletteras med inbyggda, vita arbetslampor.
Länspump	Motordriven, ofta bärbar pump som har hög sugkapacitet. Pumphjulet är mindre känsligt för föroreningar än en vanlig brandpump.
Lätt brandbil	Mindre brandfordon med eller utan vattentank och brandpump, med plats för brandgrupp/rökdykare med befäl och utrustning för snabba livräddande insatser, exvis språngsegel, sjukvårdsutrustning etc. Kallas ibland för piket.
Lättskum	Skum som alstras med hjälp av fläkt och användes inomhus, i fartygsskrov och liknande för att fylla ut och tränga undan luft/syre från lokalen där det brinner.

M

Manometer	Instrument/mätare som visar trycket i en ledning för luft, vatten, gas etc.
Maskinstege	Utskjutstege av större kaliber som är monterad i ett vridbart stativ och monterad på ett lastbilschassi. Stegpaketet har tre till fem delar. Stegen i utskjutet läge är oftast 30 m men det finns både kortare och längre. Moderna maskinstegar har räddningskorg eller arbetsplattform i stegtoppen. Vissa kan dessutom vika den översta stegdelen för bättre räckvidd. Moderna stegar är helt hydrauliskt manövrerade medan äldre kan vara kombination av hydraulik och mekanik. De äldsta maskinstegar hade delar av stegen i trä. Maskinstegen kallades också motorstege.
Materielvagn	Hästdragen vagn för transport av stegar, slang, strålrör, olika slag av redskap och personal.
Medeltung brandbil	Malmötisk benämning på bilmotorsprutan.
Mekanisk stege	Enkelt uttryckt: En maskinstege som manövreras med handkraft. Sällan över 18 m. Oftast försedd med hjulburet stativ och anordning i stegtoppen för bogsering efter bil. Kunde dock monteras på mindre lastbil typ Pick Up eller liknande.
Mellanskum	Vanligaste formen av skum som användes vid säkring av trafikolyckor med brandfarlig vätska inblandad. Skumtalet ställs in på panel i brandbilen. Skumvätskan injiceras i brandbilen och skumvätskeblandat vatten strömmar genom brandslangen fram till ett så kallat mellanskumrör där skummet bildas.
Midskeppsmonterad pump	Brandpump som monteras mellan brandbilens rambalkar bakom hytten och nära bilmotorns växellåda. Pumpens tryck- och suguttag är oftast placerade i bakre facket men kan också finnas i ett sidoskåp. Kan också kallas mittmonterad pump.
Miljöskyddsbil	Fordon särskilt ordnat för insatser i miljöpåverkande olyckor.
Motorspruta	Motordriven brandpump på medar eller hjulförsett stativ. Bogseras efter fordon och bär med sig sugslang och sugsil. Brandpump på medar kan transporteras i brandbil.
Motorstege	Se maskinstege.

N

Normalslang	Brandslang 3" eller 76 mm. Används mellan brandpost och pump och mellan pump och förgreningsrör samt med strålrör vid krav på stor vattengivning.
-------------	---

O

Obelagd slang	Vävslang, oftast av linneväv, som saknar gummibeläggning på insidan och därför blir "genomblöt" vid användningen. Slangen slits fortare och är olämplig att dra genom vattenkänsliga ytor/lokaler. Används normalt inte längre. Var dock lämplig vid skogs- och markbränder där den varma jorden skadade utsidan på den belagda slangen medan vattnet kunde tränga igenom den obelagda och kyla utsidan.
Organtransportbil	Personbil eller minibuss som används för transport av kroppsorgan som skall transplanteras på något sjukhus. Organen transporteras i speciella behållare som håller krävd temperatur. Organtransport sker ofta under uttryckning.

P

Piket	Se lätt brandbil.
Portabelt elverk	Finns två typer. Dels mindre förbränningsmotordrivna elverk placeras i brandbilsfack eller uppe på brandbilsskåpet. Driver arbetsplatsbelysning eller mindre elverktyg. Större elverk bogseras efter bil och används för omfattande nödbelysning. Tillkom genom civilförsvarets försorg och placerades i vissa fall på brandstation.
Pumpbil	Fordon utrustat med stor pump med hög kapacitet. Pumpen drivs av separat(a) motor(er) och kan vara försedd med ett sugrör som sticks ned i vatten från exempelvis kajkant eller ett flertal grova sugslangar med silar. Finns/har funnits enstaka exemplar i Sverige.
Påhängsvagn	Lastvagn som hängs i vändskiva på dragbil. Ekipaget brukar kallas semitrailer. Lastvagnen kan vara av tanktyp eller ha skåp för utrustning av olika slag (räddning, miljöskydd etc.)

R

Rakel	Senaste kommunikationsradiosystemet i Sverige, baserat på det sk Tetra-systemet. Bygger på att alla blåljusorganisationer skall kunna kommunicera med varandra på en olycksplats. Även andra samhällets säkerhets- och skyddsorganisationer (exempelvis kriminalvården, Tullen) finns med.
Redskapsbil	Var förr en lastbil som bar stegar, inklusive avbröstbar stege, slang, och annan brandsläckningsutrustning. Kunde ha brandpump men ingen vattentank. Plats från några till ett tiotal brandmän. Senare var redskapsbilen oftast en skåpbil med 1-2 mans besättning och som var lastad med specialredskap som normalt inte togs med i de ordinarie brandbilarna.
RiB, RIB	Räddningsman i beredskap. RiB organiserar en kommuns eller räddningstjänstförbunds deltidsstyrkor.
Rotationsljus	Utryckningsljus som under glas- eller plastkupa har en, runt en glödlampa roterande reflektor eller en eller flera linser som gör att lampans ljusstråle sveper runt och ger ett för ögat blinkande sken. Kupan är normalt i blå transparent färg och tidigare i röd dito.
Rotorljus	Annan benämning på rotationsljus.
RVR - Restvärdesräddning	Utförs på brand-/olycksplats för att minimera följdskadorna. Styrts av restvärdesledare på uppdrag av försäkringsbolagen. Utförs av räddningstjänstpersonal, oftast särskild grupp som kan tillhöra frivillig brandkår eller räddningsvärn.
RVR-/Restvärdesbil	Speciell transportbil med material/utrustning för att restvärdesräddning skall kunna genomföras.
Räddningsbil	Förr en specialbil för räddning vid olyckor av olika slag. Var utrustad med hydrauliska klippverkstyg, elektriska såga av olika slag, stämpningsmaterial och kunde ha en kran monterad. Körde oftast parallellt med ordinarie släckbil. Räddningsbilar fanns också för tyngre räddning. Har på senare tid ersatts av kombinerade släck-/räddningsbil och räddningscontainer för lastväxlare. Antalet kranförsedda räddningsbilar har minskat då man istället har avtal med olika bärgningsföretag.
Räddningsbåt	Mindre eller större båt som är kajliggande eller placerad på trailer i brandstation och som användes av brandkåren/räddningstjänsten vid olyckor i/på sjön.
Räddningsvärn	Kallades tidigare brandvärn och är baserat på frivillig personal som normalt ersätts först när de tas i anspråk.

Rökdykare	Brandman som under sitt pass ingår i grupp som primärt ska rädda personer, djur och egendom. Ingår oftast i grupp med två rökdykare och rökdykarledare. Får inte arbeta enskilt. Andra brandmän iförda andningsskydd är inte rökdykare utan använder andningsskyddet för självskydd.
S	
Simfenor	Kallades förr grodfötter och är vattendykarens fotbeklädning med syfte att förstärka simförmågan.
Skarvstege	Korta stegar, oftast 2 - 3 m långa, som kan sättas ihop till en längre enhet eller användas var för sig. Var tidigare tillverkade i trä , senare i stål eller aluminium.
Skjutvapen	Gevär förekommer inom räddningstjänsten. Dels tidigare när man med gevär kunde skjuta ut en räddningslina till nödställda på is eller i isvakor som inte kunde nås på annat sätt. Dels också skarpt vapen med specialammunition som används att skjuta hål på gastuber som befinner sig i brandområde och som hotar att explodera.
Skovel(hjuls)pump	Brandpump av annan konstruktion än kugghjulpumpen.
Skruvkoppling	Gängad slangkoppling
Skumbil	Tankbil som i huvudsak transporterar skumvätska. Kan vara försedd med vattenpump och skum/vattenkanon samt mindre vattentank.
Skumtyp	Tungt skum, mellanscum och lättscum.
Skumrör	Tungskumrör med 26 - 35 m kastlängd och mellanscumrör med 8 - 9 m kastlängd. Lättscum: Skumvätska och vatten sprutas in i luftstrålen från en nätförsedd fläkt.
Skumvätska, skumtal	Vätskan blandas med vatten i injektor där skumtalet kan ställas in (3% eller 6%).
Skyddsmask	Kallades förr gasmask och är försedd med filter i stället för luftanslutning.
Slanghäck	Förr tråkorg och senare metallkorg för transport av brandslang.
Slanghållare	Används för avlastning av slang i trapphus.
Slangkoppling	Klokoppling (typ 38) på smalslang (25 och 38 mm), snabbkoppling (typ 63) för grövre slang (51, 63 och 76 mm). Skruvkoppling för större dimensioner (sugslang).
Slangkärra	Kärra att transportera flera slanghäckar. Kan vara försedd med brandposthuvud, brandpostnyckel och grenrör.
Slanglåda	Plats för slang i slangutläggningsbil. Kan plockas ur bilen.
Slangbinda	Används att tätta hål på brandslang vid användning.
Släck-/räddningsbil	Dagens motsvarighet till bilmotorspruta. Bilen har även räddningsutrustning.
Släckbil	Dagens motsvarighet till bilmotorspruta.
Släp motorspruta	Förbränningsmotordriven brandpump monterad på hjulförsett chassi. Pumpenheten kan ibland bröostas av chassit. Kallas också bogserbar motorspruta.
Smalslang	Benämns också 1 ½" slang eller 38 mm slang.
SMC	Släckmedelscentralen - en organisation bland petroleum- och kemiföretag som förser ett antal räddningstjänster med fordon, brandsläckningsutrustning och materiel för brandbekämpning i oljehamnar och petrokemiska industrier. Finns för närvarande i Malmö, Göteborg, Stockholm och Sundsvall.
Snorkel	Annat namn på hävare.
Språngsegel	Utrustning för att fånga upp personer som hoppar från till exempel en byggnad. Finns dels som en kraftig duk som är upphängd i en ring av metallrör via ett flertal fjädrar. Amerikansk modell. Fälls ihop och förvaras oftast på höjdfordon. En variant är en fyrkantig duk som saknar metallrörsring. Kan tas fram snabbare än metallringsseglet.
Språngkudde	Alternativ till språngsegel. Fylls med luft och placeras på marken.
Spårvägs-kärra	Redskapskärra att ta med vid olyckor med spårvagn. Innehållet är idag lagt över på räddningsfordon.
Stabsbuss	Annat namn på ledningsbuss.
Storpump	Malmös benämning på pumpbil.
Strålrör	Brandslangens munstyck som finns i många varianter.

Syrgasapparat	Andningsskyddsutrustning där utandningsluften syresätts och återanvänds, så kallad kretsloppsapparat. Föregångare till tryckluftsapparaterna.
Syrgasmask	Skyddsmask som ansluts till syrgasapparat.
System 70	Räddningstjänstens och polisens radiosystem som ersätts av Rakel.
T	
Tankbil	Fordon som transporterar större mängder vatten och/eller skumvätska. Kan ha kraftig brandpump, vatten/skumkanoner och monitorer.
Telebuss	Malmös benämning på ledningsbuss
Tetra	Se Rakel.
Trossvagn	Vagn att transportera brandslang, strålrör m.m. men också ved och stenkol till ångsprutan.
Tryckluftsapparat	Andningsskyddsutrustning som använder tryckluft. Begränsad användningstid.
Tryckluftsmask	Skyddsmask att koppla till tryckluftsapparat.
Tryckmätare	Modernare namn på manometer.
Tung brandbil	Malmöitisk benämning på tankbilar under femtio- och sextiotalen.
Tungskum	Den kraftigaste skumblandningen. Används där det krävs lång kastlängd (upp till 25 - 35 m).
U	
Underställ	Kläder som bärs under larmstället.
Utskjutestege	Två- eller tredelad stege i trä, stål eller aluminium med en total arbetslängd på 12 - 14 meter. Moderna stegar finns i fler delar för att korta transportlängden (behöver inte ligga över hyttaket). Hissas och firas med linor.
V	
Vargtjutsirén	Ovanlig i Sverige. Malmö brandkår hade dock sådana från slutet av 40-talet till början av 60-talet. Vi talar då om elektrisk sirén som opererades med knapp på instrumentpanelen och skapade ett ylande ljud. Siréntypen finns även elektronisk. Sirentypen förbjöds att installeras på nya fordon 1952.
Vattendykare	Kallades förr grodman och numera även räddningsdykare. Ingår i räddnings-tjänstens räddningsorganisation i hamnstäder.
Våtdräkt	Vattendykarens beklädnad.
X	
Y	
Yelp-sirén	Delfunktion i moderna elektroniska siréner. Yelp-ljudet bryter det tvåtoniga ljudet när bilens ordinarie signalhorn aktiveras och är då tidsbegränsat. Används vid närmande av korsningar och liknande.
Yrkesbrandkår	Brandkår med fast anställd brandpersonal.
Z	
Å	
Ångspruta	Spruta som ersatte handkraftsprutan och som i stället för handkraft använder ångkraft att driva pumpen. Framfördes manuellt eller efter häst. Fanns i olika storlekar för olika kapacitet. Nackdelen var att det tog tid att elda på och få upp ångtrycket så att pumpen gav max effekt. Hade mindre tank för vatten till ångbildningen. Vanlig från mitten av 1800-talet till början av motoriseringen i mitten av 1910-talet. Enstaka kvar in på tjugotalet.
Ä	
Ämbar	Behållare att transportera vatten ifrån vattenhål till handkraftspruta. Från början tillverkade i läder, senare i plåt. Försvann när brandpumparna kunde suga vatten från vattenhål (slutet på 1800-talet).
Ö	
Ögonblickskoppling	Snabbkoppling för brandslang.
Övergångskoppling	Används för sammankoppling av slangar med olika dimensioner.